శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
ప్రకృతిస్థోఽపి పురుషో నాజ్యతే ప్రాకృతైర్గుణైః ।
అవికారాదకర్తృత్వాన్నిర్గుణత్వాజ్జలార్కవత్ ॥ **1** ॥

స ఏష యర్హి ప్రకృతేర్గుణేష్వభివిషజ్జతే ।
అహంక్రియావిమూఢాత్మా కర్తాస్మీత్యభిమన్యతే ॥ **2** ॥

తేన సంసారపదవీమవశోఽభ్యేత్యనిర్వృతః ।
ప్రాసంగికైః కర్మదోషైః సదసన్మిశ్రయోనిషు ॥ **3** ॥

అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంసృతిర్న నివర్తతే ।
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేఽనర్థాగమో యథా ॥ **4** ॥

అత ఏవ శనైశ్చిత్తం ప్రసక్తమసతాం పథి ।
భక్తియోగేన తీవ్రేణ విరక్త్యా చ నయేద్వశం ॥ **5** ॥

యమాదిభిర్యోగపథైరభ్యసన్ శ్రద్ధయాన్వితః ।
మయి భావేన సత్యేన మత్కథాశ్రవణేన చ ॥ **6** ॥

సర్వభూతసమత్వేన నిర్వైరేణాప్రసంగతః ।
బ్రహ్మచర్యేణ మౌనేన స్వధర్మేణ బలీయసా ॥ **7** ॥

యదృచ్ఛయోపలబ్ధేన సంతుష్టో మితభుఙ్ మునిః।
వివిక్తశరణః శాంతో మైత్రః కరుణ ఆత్మవాన్ ॥ **8** ॥

సానుబంధే చ దేహేఽస్మిన్నకుర్వన్నసదాగ్రహం।
జ్ఞానేన దృష్టతత్త్వేన ప్రకృతేః పురుషస్య చ ॥ **9** ॥

నివృత్తబుద్ధ్యవస్థానో దూరీభూతాన్యదర్శనః।
ఉపలభ్యాత్మనాఽఽత్మానం చక్షుషేవార్కమాత్మదృక్ ॥ **10** ॥

ముక్తలింగం సదాభాసమసతి ప్రతిపద్యతే।
సతో బంధుమసచ్చక్షుః సర్వానుస్యూతమద్వయం ॥ **11** ॥

యథా జలస్థ ఆభాసః స్థలస్థేనావదృశ్యతే।
స్వాభాసేన తథా సూర్యో జలస్థేన దివి స్థితః ॥ **12** ॥

ఏవం త్రివృదహంకారో భూతేంద్రియమనోమయైః।
స్వాభాసైర్లక్షితోఽనేన సదాభాసేన సత్యదృక్ ॥ **13** ॥

భూతసూక్ష్మేంద్రియమనోబుద్ధ్యాదిష్విహ నిద్రయా।
లీనేష్వసతి యస్తత్ర వినిద్రో నిరహంక్రియః ॥ **14** ॥

మన్యమానస్తదాఽఽత్మానమనష్టో నష్టవన్మృషా।
నష్టేఽహంకరణే ద్రష్టా నష్టవిత్త ఇవాతురః ॥ **15** ॥

ఏవం ప్రత్యవమృశ్యాసావాత్మానం ప్రతిపద్యతే।
సాహంకారస్య ద్రవ్యస్య యోఽవస్థానమనుగ్రహః ॥ **16** ॥

దేవహూతిరువాచ
పురుషం ప్రకృతిర్బ్రహ్మన్న విముంచతి కర్హిచిత్।
అన్యోన్యాపాశ్రయత్వాచ్చ నిత్యత్వాదనయోః ప్రభో ॥ **17** ॥

యథా గంధస్య భూమేశ్చ న భావో వ్యతిరేకతః।
అపాం రసస్య చ యథా తథా బుద్ధేః పరస్య చ ॥ **18** ॥

అకర్తుః కర్మబంధోఽయం పురుషస్య యదాశ్రయః।
గుణేషు సత్సు ప్రకృతేః కైవల్యం తేష్వతః కథం ॥ **19** ॥

క్వచిత్ తత్త్వావమర్శేన నివృత్తం భయముల్బణం।
అనివృత్తనిమిత్తత్వాత్పునః ప్రత్యవతిష్ఠతే ॥ **20** ॥

శ్రీభగవానువాచ
అనిమిత్తనిమిత్తేన స్వధర్మేణామలాత్మనా।
తీవ్రయా మయి భక్త్యా చ శ్రుతసంభృతయా చిరం ॥ **21** ॥

జ్ఞానేన దృష్టతత్త్వేన వైరాగ్యేణ బలీయసా।
తపోయుక్తేన యోగేన తీవ్రేణాత్మసమాధినా ॥ **22** ॥

ప్రకృతిః పురుషస్యేహ దహ్యమానా త్వహర్నిశం।
తిరోభవిత్రీ శనకైరగ్నేర్యోనిరివారణిః ॥ **23** ॥

భుక్తభోగా పరిత్యక్తా దృష్టదోషా చ నిత్యశః।
నేశ్వరస్యాశుభం ధత్తే స్వే మహిమ్ని స్థితస్య చ ॥ **24** ॥

యథా హ్యప్రతిబుద్ధస్య ప్రస్వాపో బహ్వనర్థభృత్।
స ఏవ ప్రతిబుద్ధస్య న వై మోహాయ కల్పతే ॥ **25** ॥

ఏవం విదితతత్త్వస్య ప్రకృతిర్మయి మానసం।
యుంజతో నాపకురుత ఆత్మారామస్య కర్హిచిత్ ॥ **26** ॥

యదైవమధ్యాత్మరతః కాలేన బహుజన్మనా।
సర్వత్ర జాతవైరాగ్య ఆబ్రహ్మభువనాన్మునిః ॥ **27** ॥

మద్భక్తః ప్రతిబుద్ధార్థో మత్ప్రసాదేన భూయసా।
నిఃశ్రేయసం స్వసంస్థానం కైవల్యాఖ్యం మదాశ్రయం ॥ **28** ॥

ప్రాప్నోతీహాంజసా ధీరః స్వదృశాచ్ఛిన్నసంశయః।
యద్గత్వా న నివర్తేత యోగీ లింగాద్వినిర్గమే ॥ **29** ॥

యదా న యోగోపచితాసు చేతో
మాయాసు సిద్ధస్య విషజ్జతేఽంగ।
అనన్యహేతుష్వథ మే గతిః స్యాద్
ఆత్యంతికీ యత్ర న మృత్యుహాసః ॥ **30** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే కాపిలేయోపాఖ్యానే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥